

Justitiedepartementet
Enheten för fastighets- och associationsrätt
103 33 Stockholm

SN referens 2023 – 21
Dnr Ju2022/03798

Stockholm 20230510

Remissvar

Digital ingivning av årsredovisningar

Inledning

Svenskt Näringsliv ber att få avge följande remissvar över ovan angivna promemoria. I promemorian föreslås att alla företag, med undantag för de företag som tillämpar IFRS i koncernredovisningen och vissa finansiella företag, ska ge in sin årsredovisning och revisionsberättelse till Bolagsverket i elektroniskt format.

Sammanfattningsvis anser Svenskt Näringsliv att övergången till enkla digitala lösningar för rapportering av information från företag till myndigheter, däribland offentliggörande av årsredovisningar genom inlämning till Bolagsverket, är positiv och bör främjas. Att företag på frivillig väg väljer att övergå till att använda de digitala lösningar för rapportering som myndigheterna erbjuder är ett kvalitetstecken som visar att tjänsterna fungerar och erbjuder den enkelhet och de kostnadsbesparingar som digitaliseringen syftar till. Frivilliga lösningar kan på så sätt stimulera utveckling och förbättring av tjänsterna och ger samtidigt utrymme för flexibilitet och möjlighet till snabbare anpassning till teknikutvecklingen. Principiellt anser därför Svenskt Näringsliv att övergången till digital ingivning av årsredovisningar bör bygga på frivillighet i den utsträckning det är möjligt.

Att lagstiftningsvägen driva på övergången genom ett obligatoriskt krav på digital inlämning ställer höga krav på funktionalitet, service och rättssäkerhet i den lösning som erbjuds. Svenskt Näringsliv delar därför de synpunkter som framförs i det särskilda yttrande av experterna Åsa Arffman, Mikael Carlson, Pontus Lindström, Claes Norberg, Johan Rippe och Caroline Szyber som fogats till promemorian. För att ett obligatorium ska kunna genomföras behöver den nuvarande lösningen för digital inlämning av årsredovisningar utvecklas. Dessutom behöver frågor om ansvar för avvikelser mellan årsredovisningen och

den information som lämnas till Bolagsverket utredas. Användare måste kunna förlita sig på att den information som hämtas ut från Bolagsverket är korrekt.

Skälen för obligatorisk digital ingivning

Svenskt Näringsliv vill understryka att utredningens uppdrag har byggt på att det ska bli obligatoriskt med digital ingivning. Utredningens förslag och motiv bör därför betraktas mot bakgrund av att direktiven inte gett utrymme för att föreslå en frivillig lösning. Det har inte heller ingått i utredningens uppdrag att utvärdera den tekniska lösning för digital inlämning som Bolagsverket erbjuder.

Bland de fördelar med digital ingivning som nämns i promemorian vill Svenskt Näringsliv särskilt betona målsättningen att information endast ska behöva rapporteras en gång och sedan kunna återanvändas av andra myndigheter. Sådan återanvändning av information mellan myndigheter är en förenklingsåtgärd som näringslivet efterfrågat under lång tid. Svenskt Näringsliv har i en tidigare skrivelse till Justitiedepartementet påpekat att ett sådant system kräver långtgående samarbete mellan mottagande myndigheter och en tydlig styrning från regeringens sida.¹ Detta arbete borde prioriteras framför nya lagkrav för rapporterande företag. En annan positiv effekt med elektronisk ingivning som promemorian hänvisar till är arbetet med standardiserad företagsrapportering (SBR) och samarbetsprojektet Nordic Smart Government & Business. I Bolagsverkets hemställan om att göra digital ingivning av årsredovisning obligatorisk för aktiebolag som överlämnades i januari 2021² framförs att målet med Nordic Smart Government är att skapa förutsättningar för utbyte av affärsdata i realtid mellan små och medelstora företag. Svenskt Näringsliv anser att sambandet mellan Bolagsverkets tjänst för digital ingivning av årsredovisningar och det förespeglade utvecklingsområdet i termer av digitaliserat flöde av finansiell information mellan företag i realtid framstår som svagt. Även denna fråga berörs närmare i nämnda skrivelse.

Enligt konsekvensanalysen syftar promemorians förslag till att effektivisera myndigheters och näringslivets informationshantering och på sikt minska företagens börda att lämna uppgifter. Det kan konstateras att syftet med att effektivisera informationshanteringen för de inlämnande företagen och att minska rapporteringsbördan är möjligt att uppfylla även med en frivillig lösning. Det huvudsakliga syftet med förslaget på obligatorisk ingivning torde därmed vara att effektivisera myndigheternas informationshantering. Att slippa ha två parallella system för mottagande angavs som ett av motiven för obligatorisk digital ingivning i Bolagsverkets hemställan om lagändring. Svenskt Näringsliv anser att det är angeläget att rätt motiv redovisas i den fortsatta beredningen av promemorians förslag. Sammanfattningsvis konstaterar Svenskt Näringsliv att det visserligen finns flera goda skäl för ett företag att välja att lämna in årsredovisningen digitalt, men att dessa inte är motiv nog för att genomföra ett lagstadgat krav på att detta ska bli obligatoriskt.

¹ Skrivelse till Näringsdepartementet och Justitiedepartementet. Angående Bolagsverkets uppdrag att utveckla tjänsten för digital inlämning av årsredovisningar. 20180412.

² Bolagsverket. Hemställan om att göra digital ingivning av årsredovisning obligatorisk för aktiebolag. 20210119. AD 234/2021

Behov av utveckling av nuvarande tjänst för digital ingivning

Den uppföljning av utformningen av de svenska lösningarna för digital inlämning av årsredovisningar som på uppdrag av Svenskt Näringsliv genomfördes av konsultföretaget Trinovo 2022 visar att det finns flera möjligheter till förbättringar av tjänsternas funktionalitet och utformning.³ Tjänsten för digital ingivning av årsredovisningar som upprättats i enlighet med K2 eller K3-regelverken, bygger på att inlämnande företag använder en särskild programvara som tillhandahålls av någon av de leverantörer som Bolagsverket skrivit kontrakt med. Funktionaliteten i de programvaror som idag erbjuder möjlighet till digital inlämning av årsredovisningen till Bolagsverket varierar. Dessa skillnader i funktionalitet påverkar jämförbarheten mellan olika digitalt inlämnade årsredovisningar. Programvaran styr dessutom hur årsredovisningen kan utformas och om frivillig information som kan lämnas, vilket påverkar informationskvaliteten. Vilka av de olika lagstadgade krav på årsredovisningens innehåll som stöds av programvaran varierar också. Alla programvaror medger exempelvis inte digital inrapportering av koncernredovisningen. Bolagsverkets tjänst gör det också svårt att lämna in revisionsberättelsen tillsammans med årsredovisningen. Ett obligatoriskt krav på digital ingivning kräver ett betydligt mer robust system som säkerställer att rapporterade företag kan rapportera på ett enkelt och leveranssäkert sätt utan att vara beroende av tillgång till en specifik programvara. Svenskt Näringsliv anser att den nuvarande lösningen måste kompletteras med alternativ som tillhandahålls av Bolagsverket för att promemorians förslag ska kunna genomföras.

EU-rättsliga krav på att årsredovisningen upprättas elektroniskt

Ingivning av digitala avskrifter av årsredovisningar enligt taxonomierna för K2 och K3 påverkar i princip inte processen med att upprätta årsredovisningen, eftersom uppmärkningen är integrerad i själva programvaran och inte något som företaget självt behöver lägga ner tid på. Detta skiljer sig från upprättande av årsredovisning i det enhetliga format (Esef) som enligt öppenhetsdirektivet ska göras av noterade företag, och som innebär att det rapporterade företaget märker upp informationen i årsredovisningen som ett led i själva upprättandet. Det ger noterade företag större frihet i utformningen av årsredovisningen, men innebär också att processen blir administrativt och resursmässigt krävande. Enligt Svenskt Näringslivs uppföljning har Esef-formatet medfört en ökad komplexitet och en ytterligare belastning av den interna rapporteringsprocessen. De ändringar i redovisningsdirektivet som antagits genom det s.k. Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) innebär att dessa konsekvenser från 2025 kommer påverka en väsentligt större av krets företag.⁴ Kravet i CSRD på att förvaltningsberättelsen ska upprättas i ett enhetligt elektroniskt rapporteringsformat⁵ och att hållbarhetsrapporten ska märkas upp i enlighet med det formatet torde vara svåra att genomföra på annat sätt än genom ett krav på att de företag som omfattas av direktivet upprättar hela årsredovisningen elektroniskt.⁶ Detta blir även konsekvensen av det förslag till förordning om en European Single Access Point (ESAP) som lades fram av Kommissionen i november 2021.

Uppmärkning av hållbarhetsrapporten enligt de rapporteringsstandarder som ska antas som delegerade akter under CSRD och som innehåller ett mycket stort antal datapunkter kommer

³ Svenskt Näringsliv (2022). Digitala årsredovisningar – vad har vi lärt oss?

⁴ Stora företag samt små och medelstora företag av allmänt intresse. I Sverige rör det sig om uppskattningsvis 1600-2000 företag.

⁵ Det elektroniska rapporteringsformat som specificeras i artikel 3 i kommissionens delegerade förordning 2019/815.

⁶ Bl.a med hänsyn till kraven i ÅRL på att årsredovisningen ska upprättas på ett överskådligt sätt samt i antingen vanlig läsbar form eller i elektronisk form.

att erfordra en omfattande taxonomi. CSRD kräver vidare att den elektroniskt upprättade hållbarhetsrapporten omfattas av revision. Detta kommer att påverka processen för digital ingivning och utformningen av den tekniska lösning som kan användas eftersom taggningen måste ske innan årsredovisningen är upprättad. Sammantaget torde detta också innebära att alla stora företag behöver tillämpa den mer komplicerade rapporteringsprocess som används vid Esef-rapportering och som innebär att de själva märker upp årsredovisningen i enlighet med taxonomin för att den därefter ska kunna granskas av revisorn. Den digitala tjänsten behöver anpassas för detta. Tjänsten bör rimligtvis kunna tillämpas även av företag som inte omfattas av CSRD men som av andra skäl behöver upprätta hållbarhetsrapport i elektronisk form, det kan exempelvis erfordras av ett företags kunder eller kreditgivare.

Ansvar och revision

Svenskt Näringsliv delar utredningens bedömning att styrelsens, den verkställande direktörens eller revisorns ansvar inte omfattar att informationen i de digitala redovisningshandlingarna märkts upp på ett korrekt sätt. Svenskt Näringsliv konstaterar dock återigen att detta inte gäller för digitala redovisningshandlingar i noterade företag och kommer inte heller att kunna gälla för digitala redovisningshandlingar i stora företag efter det att CSRD har genomförts. Svenskt Näringsliv anser att konsekvenserna av att ha två parallella system för digitala årsredovisningar, där krav på revision och ansvaret för handlingarna skiljer sig mellan olika grupper av aktiebolag, bör utredas vidare. För en användare av information ur en revisorsgranskad årsredovisning är det exempelvis rimligt att förvänta sig att den kvalitetssäkring revisionen innebär även omfattar de elektroniska uppgifter som getts in till och hämtas ut ifrån registreringsmyndigheten. I synnerhet med hänsyn till att informationen publiceras tillsammans med revisorns rapport.

Utredningen konstaterar att införandet av ett obligatoriskt krav på elektronisk ingivning av årsredovisningen inte innebär någon förändring i fråga om ansvaret för informationen, då den digitala ingivningsprocessen redan tillämpas frivilligt. Vid någon tidpunkt i övergången till ett digitalt förfarande måste dock ansvarsfrågorna adresseras. Svenskt Näringsliv har vid flera tillfällen tidigare påtalat att den digitala ingivningsprocessen ger upphov till ansvarsfrågor. I samband med att Bolagsverket ändrade sina föreskrifter 2018 så att årsredovisningshandlingar kan ges in elektroniskt till Bolagsverket i form av bestyrkta elektroniska avskrifter påpekade Svenskt Näringsliv i ett remissvar att det saknas stöd i årsredovisningslagen för föreskriftsändringen och att en elektronisk avskrift inte kan anses vara detsamma som en kopia.⁷ Hur utredningen ser på den frågan framgår inte tydligt av promemorian. Utredningen konstaterar enbart att det inte är ovanligt att ett begrepp har olika innebörd i olika författningar. Att det finns en skillnad mellan begreppen torde dock vara svårt att bortse ifrån. Bolagsverket anger exempelvis på sin webbplats att en kopia är "en identisk bild av originalet" och att en avskrift "ska visa hela eller delar av innehållet i originalet" samt att avskriften "kan se annorlunda ut än originalet och behöver inte visa innehållet ordagrant men den ska stämma i sak."⁸ Vid bestyrkandet får skillnaden betydelse eftersom bestyrkandet av en avskrift innebär ett moment av bedömning av vilka avvikelser som kan tolereras för att innehållet ska anses "stämma i sak". Att den som tar ansvar för bestyrkandet är införstådd med denna skillnad och vad bedömningen innebär är viktigt inte minst ur ett rättssäkerhetsperspektiv. Det särskilda yttrande som fogats till promemorian ger uttryck för en liknande syn. Om det är en avskrift av årsredovisningen som ska lämnas in till

⁷ Svenskt Näringslivs remissvar Bolagsverkets förslag till föreskrifter om elektronisk ingivning av årsredovisningshandlingar för aktiebolag. AD 41/2018. 20180207.

⁸ <https://bolagsverket.se/foretag/originalbestyrktaavskriftochutdrag.1261.html#h-Bestyrktavskrift>

registreringsmyndigheten anser Svenskt Näringsliv att årsredovisningslagen bör ändras i enlighet med detta.

Avslutning

Sammanfattningsvis och mot bakgrund av det ovanstående är det Svenskt Näringslivs uppfattning att ett obligatoriskt krav på digital ingivning av årsredovisningen för aktiebolag inte bör införas i nuläget utan att digital inlämning även fortsatt ska bygga på frivillighet i den utsträckning det är möjligt. Om ett obligatorium införs måste den nuvarande lösningen för digital ingivning ses över och kombineras med en alternativ tjänst som tillhandahålls av registreringsmyndigheten och inte innebär att ingivande bolag måste använda särskild programvara. Svenskt Näringsliv anser vidare att det är angeläget att de frågor om ansvar och revision som digital ingivning ger upphov till adresseras i den fortsatta beredningen.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Johan Fall

Sofia Bildstein-Hagberg